

František Rasch a povstání v Boce Kotorské

Přerovský rodák František Rasch byl organizátor povstání v roce 1918 v Boce Kotorské. Velicí loď byl křižník St. Georg. Po potlačení byl František Rasch spolu s dalšími námořníky 11. února 1918 v 6 ráno. Na hřbitově vesničky Skalkaři blízko Kotoru popraven. Dnes je na jeho památku pojmenován malý parčík u Pedagogické školy.

Boca Kotorská v současnosti

Když v roce 1918 skončila první světová válka, došlo i k rozpadu rakousko-uherské monarchie a vznik Československa. Jedním z činů protirakouského odboje je i povstání rakousko-uherského válečného námořnictva v lednu a únoru 1918 na Jadranu v Boce Kotorské. V Boce byl velký přístav válečného loďstva. Největší z lodí byla admirálská loď pancéřový křižník "St. Georg" o výtlaku 7300 tun a s posádkou 608 námořníků; z toho bylo 67 česků. Na lodích byla velmi přísná morálka a námořníci měli velmi špatné podmínky. Proto v lednu se začalo připravovat povstání na 1. února 1918. Povstání bylo zahájeno na St. Georg v době oběda, výstřelem z lodního děla. Rada námořníků vypracovala seznam požadavků do čela byli zvoleni Gustaw Stomawski, František Rasch, Sanger a Dvořák. Požadavky námořníků byly, aby z Rakouska-Uherska byl vytvořen demokratický stát, uznání práv námořníků na sebeurčení, úplná demobilizace a zřízení milic. Mimo to byly ještě specifikovány požadavky sociálního rázu (jako stravné, příplatky k žoldu..). Zasloužilým vůdcem vzpory byl tedy právě František Rasch, který se narodil 9. prosince 1889 v Přerově.

František Rasch

Povstání vzbouřenců

Velitel přístavu von Gussek dal vyhlásit ve všech pevnostech v přístavu pohotovost a dal příkaz, aby v případě, že se některá loď vzbouřenců pokusí opustit přístav, byla zahájena ihned palba. Postupně začaly vznikat rozpory mezi námořníky vzpoury. Vzpouru podporovalo jen 6 lodí a tak se velmi zeslabila naděje na úspěch. Postupně byl přístav z moře uzavřen jinými loděmi a tak zabráněno vyplutí vzbouřených lodí. Třetí den odletěl z Boky do Itálie hydroplánem L74 Sean a Stonawski. Následně se vedle křižníku St. Georg objevily dvě říšskoněmecké ponorky a zaujaly směr k torpédování křižníku. Dále se objevily informace, že připlouvají další válečné lodě na potlačení vzpoury. Vzhledem k těmto událostem vystoupil na zádi křižníku Fr. Rasche a pronesl poslední proslov k námořníkům a následně ukončil vzpouru a vzdal se viceadmirálovi Hansovi. František Rasche a Rudolf Kreibich byli spoutáni a odvedeni do vězení. Poté následoval stanný soud.

5. února 1918 byl jmenován předsedou stanného soudu major Eugen Ehrenhofer. Ze zatčených námořníků mimo organizátory bylo vybráno 40 osob z toho bylo 25 Jugoslávců, 8 Čechů, 4 Italové 2 poláci a jeden Němec. Stanovení obhájci nedostali písemnou žalobu. Rozhodující slovo při soudním procesu měl velitel přístavu von Gussek. Soud byl zahájen 8. února 1918, kde bylo rozhodnuto, že rozsudek musí být vyneseno do tří dnů. Při jednání Fr. Rasche prohlásil: "Vím že nemohu nic uvést, co by mohlo být polehčující okolností. Ano udělal jsem to, ale nelituji toho. Vím, že mne to bude stát život, ale ostatně zemřu za svou věc a nikoliv za cizí."

Poprava odsouzených byla vykonána 11. února 1918 v 6 hodin ráno ve vesničce Škaljari. Jako vzpomínka na Františka Rasche byla nejdříve pojmenována ulice a v současnosti je po něm pojmenováno malé náměstí s parkem u Pedagogické školy, kde je též k vidění jeho pamětní busta.

Busta Františka Rasche v parku